

KOPAONIČKA ŠKOLA PRIRODNOG PRAVA
JEDANAESTI SUSRET

OPŠTE
KONSTATACIJE

ZAVRŠNI DOKUMENT

OPŠTE KONSTATACIJE • UVODNA REČ • PORUKE

KOPAONIK, 13–17. decembra 1997.

na svetskim iskustvima, zbog čega je neophodno uključivanje, odnosno vraćanje naše zemlje u članstvo međunarodnih institucija i asocijacija koje se bave pitanjima uprave, a među kojima je najznačajnije Svetsko udruženje za upravne nauke.

4. Pravo i tehnologija

Dr STEVAN LILIĆ,
profesor Pravnog fakulteta u Beogradu

Uvođenjem sekcije *Pravo i tehnologija*, Kopaonička škola neposredno je uključena i u razmatranje najaktuelnijih pravnih pitanja vezanih za nezadrživ prodor informatičke tehnologije u sve pore našeg svakodnevnog pravnog života.

Jedanaest autora, u svojim radovima, u okviru ove sekcije, ukazalo je na mnogostruka i do sada neobrađena pitanja u oblastima kompjuterskog kriminala, ugovora o informacijskim uslugama, upravnog odlučivanja i upravne reforme i drugih pitanja.

Obradene su i teme »Kompjuterizacija pravnih poslova«, »Prenos pravnih informacija«, »Upotreba kompjutera u sudskoj praksi«, »Pravna zaštita integrisanih kola, odnosno čipova«, »Pravni aspekti prenosa tehnologije stranog ulagača«, »Pravni režim i efikasnost zaštite ličnih podataka i privatnosti lica u automatizovanim službenim evidencijama«. Konačno, centralna, aktuelna tema ove sekcije bila je usmerena na pravna pitanja vezana za *Internet*, taj fascinantni tehnološki i komunikacioni fenomen naše planetarne virtuelne pravne stvarnosti.

Prezentacijom radova ostvarena je aktivna interakcija referencata sa auditorijumom, uz odgovarajuću softversku podršku i laserskim video-bimom. Učesnici u radu sekcije *Pravo i tehnologija*, upoznati su i sa najnovijim dvojezičnim srpsko-engleskim brojem časopisa Jugoslovenskog društva za pravnu informatiku, pod nazivom »Kompjuter i pravo«, koji je posvećen, tematski, pitanjima *Interneta*.

Oblast prava i tehnologije, po svojoj sadržini je raznovrsna i dinamična. Brojna su pravna i druga pitanja (blagodeti i opasnosti) koja primena tehnologije otvara.

Ovom prilikom, učesnici sekcije *Pravo i tehnologija*, u okviru XI susreta Kopaoničke škole prirodnog prava, sa temom »Pravo i stvarnost«, ukazuju na sve prisutniju pravnu stvarnost informatičke tehnologije i *Interneta* kao njenog simbola. Internet je doneo mnoštvo problema, a samim tim i velike dileme koje pravo treba da reši. Njegova pojava otvorila je pukotine na moćnoj kori pravnog jezgra. Virtualna stvarnost i kibernetiski prostor zahtevaju nova rešenja i izgradnju sasvim novih pravnih postulata. Njihova izgradnja neće biti laka, ni brza.

Neki razvijeni pravni sistemi uhvatili su se u koštac sa novonastalim dilemama. Mnoge međunarodne organizacije začuđujuće brzo su reagovale u identifikaciji problema. Ali, nažalost, ne i u njihovom rešavanju.

Medutim, sve to kao da nije mnogo dotaklo Jugoslaviju. To je donekle i razumljivo, jer naše pravo još nije preraslo ni klasične probleme kompjuterizacije. Nepoštovanje ovog upozorenja doneće Jugoslaviji stvarne probleme na nacionalnom, a još više i na međunarodnom planu.

III. PRAVO NA IMOVINU

1. Svojina

Dr DRAGOLJUB STOJANOVIĆ,
profesor Pravnog fakulteta u Kragujevcu

Zbog izuzetnog značaja svojinskih odnosa ocenjeno je da se mora obezbediti još efikasnija zaštita prava svojine kao fundamentalnog instituta svakog pravnog sistema i osnovnog ljudskog prava.

Posebno je razmotren pravni režim imovine zadužbine i problemi svojinske transformacije za koju je ocenjeno da je u zadužbinama ne samo opravdana već i neophodna.